

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Astronomický ústav AV ČR, v. v. i., Fričova 298, 251 65

Ondřejov

tel. 776 602 709, info@astro.cz

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 336 z 11. 3. 2026

Legenda české astronomie slaví 90 let. Jiří Grygar převezme souborné vydání Žně objevů

Jedna z nejvýznamnějších osobností české astronomie a popularizace vědy, Jiří Grygar, oslaví 17. března 2026 devadesáté narozeniny. Jiří Grygar patří k nejznámějším českým popularizátorům přírodních věd. U široké veřejnosti se zapsal zejména televizním cyklem Okna vesmíru dokořán a dlouholetým působením v rozhlasovém pořadu Meteor.

Autor: Mgr. Stanislava Kyselová, Akademický bulletin

Muž, který otevřel vesmír veřejnosti

Vedle popularizační činnosti se věnoval výzkumu v oblasti astrofyziky hvězd, proměnných objektů a vysokoenergetických částic z vesmíru. Působil v Astronomickém ústavu i Fyzikálním ústavu Akademie věd a publikoval více než stovku odborných prací. Je autorem či spoluautorem desítek knih a tisíců popularizačních textů. Projekt Žně objevů představuje jedno z jeho nejrozsáhlejších

dlouhodobých děl. Jiří Grygar stál v letech 1992–1998 v čele České astronomické společnosti jako její předseda. Po skončení svého funkčního období byl v roce 1998 zvolen čestným předsedou, což je role, kterou zastává dodnes.

Životní jubileum

Při této příležitosti předá Česká astronomická společnost Jiřímu Grygarovi unikátní knihu v originální vazbě obsahující souborné vydání všech ročníků Žně objevů, které Jiří Grygar připravoval nepřetržitě od roku 1966 do roku 2021. Publikace shrnuje přehled nejvýznamnějších událostí a objevů v astronomii a astrofyzice za uplynulá desetiletí a dlouhodobě slouží odborné i laické veřejnosti jako systematický zdroj informací o vývoji oboru. Není tedy divu, že má toto vydání 2031 hustě popsaných stran objevů.

V den Grygarových narozenin bude také spuštěn doplněný web www.zen-objevu.cz, na kterém najdete všechny ročníky objevů do roku 2021.

Symbolické setkání generací

V sobotu 21. března od 12 hodin se uskuteční v prostorách pražského planetária (Planetum, Královská obora 233, Praha 7) komorní setkání pro ty, kteří s oslavencem prožívali profesní i osobní chvíle. Nabídne zdravotní, humorný tón, dobrou náladu i hudební vystoupení kvarteta Dechová harmonie Brno, jehož protagonista profesor Zdeněk Mikulášek patří právě mezi ty, kteří mají s Jiřím Grygarem mnoho společného. Specialitou hudebního vystoupení bude skladba astronoma Williama Herschela Symfonie č.8 c-moll. Moderuje Jan Veselý z Planetum. **Akce není přístupná veřejnosti.**

Při slavnostním předání knihy vystoupí také bývalí předsedové České astronomické společnosti, kteří společně připomenou Grygarův význam pro českou vědeckou komunitu napříč několika generacemi. Knihu předá za Českou astronomickou společnost současná předsedkyně RNDr. Soňa Ehlerová, Ph.D.

Životopisná data

RNDr. Jiří Grygar, CSc., se narodil 17. března 1936 v Dziewietlicích (tehdy Heinersdorf). Maturoval v roce 1954 v Brně-Husovicích. V letech 1954–1957 studoval fyziku na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity a následně astronomii na Matematicko-fyzikální fakultě Karlovy Univerzity. Interní vědeckou aspiranturu absolvoval v Astronomickém ústavu ČSAV v Ondřejově. Titul promovány fyzik získal v roce 1959, kandidátem fyzikálně-matematických věd se stal v roce 1963 a titul RNDr. obdržel v roce 1967.

Během své kariéry obdržel řadu prestižních ocenění. Například cenu Littera astronomica, kterou obdržel v roce 2003 za jeho fenomenální nekonečný seriál Žně objevů. Dne 28. září 2021 mu předseda Senátu Miloš Vystrčil předal Stříbrnou medaili předsedy Senátu Parlamentu České republiky, a to za celoživotní přínos vědě, její

popularizaci a dlouhodobou obhajobu významu vědy a vzdělávání ve společnosti. 28. října 2023 prezident republiky Petr Pavel ocenil Dr. Jiřího Grygara Medailí za zásluhy I. stupně za zásluhy o stát v oblasti vědy. V lednu 2026 získal od Nadace Neuron prestižní Cenu Neuron za rozvíjení lásky k vědě, která mu byla udělena za mimořádný celoživotní přínos popularizaci vědy a schopnost srozumitelně přibližovat složité přírodovědné otázky široké veřejnosti.

<https://www.astronom.cz/grygar/zivotopis.htm>

<https://www.astronom.cz/grygar/publikacni-aktivita.htm>

Jiří Grygar obdržel v roce 2011 Nušlovu cenu České astronomické společnosti Autor: Vladimír Libý

S prací J. Grygara na Žních objevů zřejmě končí jedna úžasná éra astronomie. S nástupem umělé inteligence přecházíme do jiného světa. Děkujeme Jiřímu Grygarovi za jeho obětavou, usilovnou práci, za inspiraci, za všechny nadšené astronomy, kteří spolu s ním s úžasem sledovali nové objevy.

Mgr. Simona Beerová

tisková tajemnice České astronomické společnosti

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Počínaje tiskovým prohlášením č. 67 ze dne 23. 10. 2004 jsou některá tisková prohlášení vydávána jako společná s Astronomickým ústavem Akademie věd ČR, v. v. i. Archiv tiskových prohlášení a další informace nejen pro novináře lze najít na adrese <http://www.astro.cz/sluzby.html>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskovou tajemnici ČAS Mgr. Simonu Beerovou na adrese: Planetárium Ostrava, K Planetáriu 502, 725 26 Ostrava. Tel.: 776 602 709, e- mail: simona.beerova@vsb.cz.